

396/15.02.00/2022

Maa- ja metsätalousministeriö

Lausuntopalvelu.fi -palvelu

Lausuntopyyntö 13.9.2022, VN/22704/2021

Lausunto valtioneuvoston selonteko kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030

Etelä-Savon maakuntaliitto vastaa lausuntopyyntönsä esitettyihin kysymyksiin seuraavasti:

Onko ehdotettu kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 2030 tasapainoinen, eli onko kaikki tarvittavat näkökohdat huomioitu?

ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen toimet voivat joskus olla myös ristiriidassa keskenään. Tämä näkökulma puuttuu suunnitelmasta.

Tarkemmat huomiot luvusta 'Havaitut muutokset, vaikutuskenaariot ja riskit' (Luku 2.2)

Koska ilmastonmuutos on hitaasti etenevä ilmiö, niin reaalielämän päätöksenteossa usein akuuteimmat asiat menevät ohitse ja toimintaan ryhdytään vasta jonkinlaisen katastrofin sattuessa. Uhkana on, että hyvienkin toimenpiteiden toteuttamista lykätään, koska arkielämän päätöksenteko on niin hankekohtaista ja keskittyy lyhyeen aikaväliin. Tarvitaan enemmän pitkän aikajakson suunnittelua ja ennakoitua sekä eri mielipiteitä edustavien tahojen välistä vuoropuhelua myös paikallistasolla tarvittavien ilmastonmuutoksen ratkaisujen aikaansaamiseksi.

Riskinä on myös nuorten ikäluokkien ilmastoahdistus ja toivottomuuden lisääntyminen. Nuorille tarvitaan lisää koulutus- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Konflikteja, ilmastopakolaisuutta, köyhyyttä ja epätasa-arvoa ei mainita luvussa 2.2 yhteiskuntaan kohdistuvat riskit. Nämä eivät ole ainoastaan kehitysmaiden ongelmia.

Tarkemmat huomionne suunnitelman visiosta ja päämääristä (Luvut 2.3 ja 2.4)

Sopeutumiseen on monin paikoin olemassa vahva tahto mutta varautuminen ei ole mahdollista ilman riittäviä resursseja. Uudet menetelmät ja työkalut riskienhallintaan vaativat lisähenkilöstöä ja koulutusta.

Näkemyksenne teemoista ja niihin sisältyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Ruoka- ja ravitsemus teema:

Tavoite 4: Maa- ja metsätalouseläminen koulutuksessa tulee entistä enemmän kiinnittää huomiota ilmastonmuutokseen ja sen uhkien sekä siihen sopeutuminen. Koulutukseen liittyvät toimenpiteet puuttuvat ohjelmaluonnoksesta.

Luonnonvarojen käyttö- ja hoito teema:

Tavoitteen 11 ensimmäiseen kohtaan tulee lisätä sana hiilinielu, jolloin lause kuuluu: Metsien elinvoimaisuus, monimuotoisuus, sopeutumiskyky ja **hiilinielu** on vahvistunut 2030

Tavoitteen 12 (luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttäminen) seurantamittareihin tulisi lisätä mittariksi ennallistettujen elinympäristöjen pinta-ala

Alue- ja kuntatason riskien hallinta teema:

Suunnitelmassa on oikein tunnistettu maakuntaliiton, ELY-keskuksen ja kuntien roolit ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Ilman valtakunnan, alue- ja paikallistason toimivaa yhteistyötä sopeutumistoimet jäävät vajaaksi.

Tavoite 16: Alue- ja kuntatasolla ilmatoriskien hallitsemiseksi esitetään oppaiden ja ohjeistuksen laatimista ja päivittämistä. Oppaat ja ohjeistukset eivät vaikuta sellaisissa kunnissa, joissa ilmastoasioista ei vastaa kukaan.

Tavoite 17 vahvistetaan ilmastolakiin sisältyviä velvoitteita kunnille koskien ilmastonmuutokseen sopeutumista. Tämä on kannatettava ajatus, kunhan velvoitteet ovat järkeviä kunnan kokoon ja resursseihin nähden.

Etelä-Savon maakuntaliitto kannattaa aluetason resurssien vahvistamista liittyen ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sekä osaamisen lisäämistä myös rahoitusneuvonnan osalta, etenkin kun EU:n rakennepoliittikan ohjelmassa Uudistuva ja Osaava Suomi 2021-2027 on varattu rahoitusta ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyviin hankkeisiin.

Näkemyksenne luvun 2.5.13 lisäselvitystä vaativista toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää erityisen tarpeellisena selvityksen laatimista ilmastonäkökulmien huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa. Julkisissa hankinnoissa tulisi aina ottaa ilmastokestävyys huomioon.

Miten arvioisitte suunnitelman toimenpiteiden vastuuttamista? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin sopeutumis suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa?

Maakuntaliitoilla on oma roolinsa alue- ja kuntatason ilmatoriskien hallinnassa niin aluekehittämisen kuin maakuntakaavoituksenkin kautta. Oppaiden ja ohjeistuksien jalkauttamisessa kuntiin maakuntaliitto voi tehdä oman osuutensa. Maakuntaliitot voivat myös viestiä ja ajaa sopeutumistyötä kuntiin sekä vaikuttaa hankkeiden käynnistämiseen rahoitusta myöntämällä ja suuntaamalla.

Tärkeimmät huomiot vaikutustenarvioinnista (Luku 2.6)

Muut huomiot suunnitelmaluonnoksesta.

Yhteiskunnan sähköistyminen ja riippuvuus teknologiasta lisää yhteiskunnan altistumista ilmastonmuutokselle, sillä ne lisäävät vaatimuksia sähköntuotanto- ja

jakeluvarmuudelle. Tämä näkökulma on hyvä pitää mielessä, kun turvaututaan uusiin sopeutumisen teknologioihin.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Pentti Mäkinen
Maakuntajohtaja

Sanna Poutamo
Ympäristöpäällikkö

Jakelu

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti maakuntaliiton asianhallintajärjestelmässä.